

ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของ
บุคลากรและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซัก และกำแพงเขา
อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชาญชัย อรุณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ปีการศึกษา 2546

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

ISBN 974 - 9500 - 40 - 7

**Leadership of Tambon Administration Organization Comitty
According to Opinion of Personnel and Population of
Tambon Administration Organization : a Case Study of
Pakpoon, Thasak and Kampang-Sao, Muang District,
Nakhon Si Thammarat Province**

Charnchai Arun

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the Master of Education
Degree in Social for Development
Graduated School, Rajabhat Institute Nakhon Si Thammarat
Academic Year 2003**

ISBN.974 - 9500 - 40 - 7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็น
ของบุคลากรและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซึก และกำแพงเขา อำเภอเมือง
นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย

นายชาญชัย อรุณ

สาขา

สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณะกรรมการควบคุม

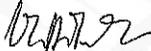
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัญญา เลิศไกร)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ)

กรรมการ

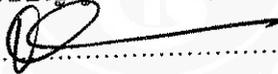
(อาจารย์ชลลดา แสงมณี)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัญญา เลิศไกร)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ)

กรรมการ

(อาจารย์ชลลดา แสงมณี)

กรรมการ

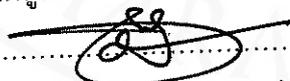
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินดี เจ้าแก้ว)

กรรมการ

(อาจารย์ชัยวัฒน์ แสงศรี)

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

วันที่ 2 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตาม ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซึก และกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	นายชาญชัย อรุณ
สาขา	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผศ.ปัญญา เลิศไกร
กรรมการที่ปรึกษา	ผศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
กรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ชลลดา แสงมณี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซึก และกำแพงเขา อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยใช้ตัวแปรที่เป็นตัวกำหนดสถานการณ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ภาวะผู้นำ
 2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้นำตามความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซึก และกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
 3. ศึกษาความต้องการคุณลักษณะผู้นำตามความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซึกและกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล จำนวน 21 คน ลูกจ้างประจำและชั่วคราว จำนวน 40 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 61 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมในเชิงปริมาณได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์

โดยใช้วิธีจัดเก็บข้อมูลแบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วมในบางกิจกรรม และวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านอำนาจตามตำแหน่ง ด้านโครงสร้างของงาน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ ญาติพี่น้อง พรรคพวก และฐานะทางการเงินของผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ความต้องการคุณลักษณะผู้นำตามความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนได้แก่ มีความซื่อสัตย์เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ โปร่งใส เข้ากับชาวบ้านได้ดี และมีความเสียสละ

ABSTRACT

Title : Leadership of Tambon Administration Organization Committee According to Opinion of Personnel and Population of Tambon Administration Organization: A Case Study of Pakpooon, Thasak and Kampang-Sao, Muang District, Nakhon Si Thammarat Province.

The Author : Charnchai Arun

Program : Social for Development

Thesis Chairman : Assistant Professor Panya LertKrai

Thesis Advisor : Assistant Professor Dr.Jamroen Chuchuaysuwan

Thesis Advisor : Miss Chonlada Sangmanee

The objectives of this research were:

1. To study the leadership of Tambon Administration on Organization Committee according to opinion of personnel and population of Tambon Administration Organization of Pakpooon, Thasak and Kampang-Sao, Muang District, Nakhon Si Thammarat Province. Three variables reflecting the situations of using leadership behavior were relationship of the leadership Administrators and personnel and population of Tambon Administration Organization, work structure and position power.
2. To study factors affecting to elect the leader according to the opinion of Personnel and population of Tambon Admnsitration Organization of Pakpooon, Thasak and Kampang-Sao, Muang District, Nakhon Si Thammarat province.
3. To study the requirement of leader's qualification according to the opinion of personnel and population of Tambon Administration Organization of Pakpooon, Thasak and Kampang-Sao, Muang District, Nakhon Si Thammarat Province.

The population used in this study were 21 district officers, 40 permanent employees and temporary employees and 381 samples in Pakpoo, Thasak and Kampong-Sao districts. The quantity instruments used to collect data were rating scale questionnaires and the quality instruments were interview questionnaires. The SPSS for windows was used to analyze the descriptive statistics.

It was found that:

1. The overall, leadership behavior of Tambon Administration on Organization Committee according to opinion of personnel and population of Tambon Administration Organization of Pakpoo, Thasak and Kampong-Sao was at a moderate level. Individual aspects were at a moderate levels : work structure, position power were examined and relationship of leadership Administrations and personnel and population of Tambon administration Organization, respectively.
2. The factors affecting to elect the leader of Tambon Administration on Organization were relationship, friends and wealthy status of candidates.
3. The requirement of leader's qualification according to the opinion of personnel and population of Tambon Administration Organization were honesty, accuracy, relationship and sacrifice, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ผศ.ปัญญา เลิศไกร ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ และอาจารย์ชลลดา แสงมณี กรรมการที่ปรึกษาที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำวิจัยตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร บุคลากรและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซัก และกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบความดีทั้งหมดของงานวิจัยครั้งนี้แด่บิดา - มารดา และครู-อาจารย์อันเป็นที่เคารพรักสูงสุด

ชาญชัย อรุณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ของการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	8
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซัก และกำแพงเขา.....	17
ความหมายของผู้เ้า	20
ความหมายของภาวะผู้นำ	21
ทฤษฎีความเป็นผู้นำ.....	22

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
งานวิจัยในประเทศ	42
งานวิจัยต่างประเทศ	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
กลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ	79
สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	80
อภิปรายผลเชิงปริมาณ	83
อภิปรายผลคุณภาพ	84
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	98
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ	99
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและกรอบคำถาม เพื่อการสัมภาษณ์	100
ภาคผนวก ง ข้อมูลการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ปากพูน ท่าซัก และกำแพงเขา	109
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญญัตินี้

ตาราง	หน้า
1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของตำบล.....	47
2 แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่จัดเก็บและเก็บได้.....	53
3 แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ และศาสนา.....	53
4 แสดงค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำของ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็น ของบุคลากรและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซึก และกำแพงเขา.....	55
5 แสดงค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำของ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็น ของบุคลากรและประชาชนด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก.....	56
6 แสดงค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำของ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็น ของบุคลากรและประชาชนด้านโครงสร้างของงาน.....	58
7 แสดงค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำของ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็น ของบุคลากรและประชาชนด้านอำนาจตามตำแหน่ง.....	59

สารบัญญภาพ

ภาพ	หน้า
1 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537.....	10
2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542.....	11
3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546.....	12
4 แผนที่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	19
5 แสดงตาข่ายการบริหารตามแนวคิดของเบรคและมูตัน.....	27
6 ทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย.....	32
7 มิติทั้งสามของทฤษฎีสามมิติของเรดดิน.....	33
8 แบบผู้นำพื้นฐาน 4 แบบ.....	34
9 แบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพมากและแบบภาวะผู้นำ ที่มีประสิทธิภาพน้อยตามทฤษฎี 3 มิติของเรดดิน.....	36
10 ที่ทำการ อบต.ปากพูน.....	65
11 การสนทนากลุ่มประชาชน อบต.ปากพูนโดยให้ความคิดเห็น ภาวะผู้นำในความสัมพันธ์กับประชาชน โครงสร้างของงาน อำนาจตามตำแหน่ง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้นำ และความต้องการ คุณลักษณะผู้นำ.....	65
12 การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อบต.ปากพูนในการใช้อำนาจตามตำแหน่ง เพื่อชี้แจงในการบริหารกิจกรรมตามอำนาจหน้าที่.....	66
13 การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อบต.ปากพูนโดยอาศัยความสัมพันธ์ กับประชาชนในการแก้ปัญหากรณีมีปัญหาพิพาทระหว่างประชาชน กับหน่วยงานของรัฐ.....	66
14 ที่ทำการ อบต.ท่าซัก.....	70

ภาพ

หน้า

15 การสนทนากลุ่มประชาชน อบต.ท่าซึกโดยให้แสดงความคิดเห็นภาวะผู้นำ
 ในความสัมพันธ์กับประชาชน โครงสร้างของงาน อำนาจตามตำแหน่ง
 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้นำ และความต้องการคุณลักษณะผู้นำ.....70

16 การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อบต.ท่าซึกในความสัมพันธ์กับสมาชิก
 ในการประชุมเพื่อจัดงานแข่งขันกีฬาตำบล..... 71

17 การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อบต.ท่าซึกในการประชุมทำแผน
 พัฒนาตำบลโดยใช้ภาวะผู้นำ..... 71

18 ที่ทำการ อบต.กำแพงเขา..... 76

19 การสนทนากลุ่มประชาชน อบต.กำแพงเขาในการใช้ภาวะผู้นำ
 โดยแสดงความคิดเห็นถึงความสัมพันธ์กับประชาชน โครงสร้างของงาน
 อำนาจตามตำแหน่ง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้นำ และความต้องการ
 คุณลักษณะผู้นำ.....76

20 การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อบต.กำแพงเขาในความสัมพันธ์กับสมาชิก
 ในการประชุมเพื่อจัดงานแข่งขันกีฬาตำบล.....77

21 การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อบต.กำแพงเขาตามอำนาจในตำแหน่ง
 โดยประชุมชี้แจงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง.....77